

Никола Живановић

22

повеља

Едиција
ПОВЕЉА

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
књига сто четрдесет девета

Уредници
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ
ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ

Никола Живановић

22

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ”
КРАЉЕВО
2019

На корицама:
David Hockney, *We Two Boys Together Clinging*, 1961.

ВОЛТУ ВИТМЕНУ

Био сам у великој заблуди, следећи твог старијег
И уваженијег колегу, Т. С. Елиота,
Мој живот је тражио сировији израз налик твом,
Израз којим бих могао описати августовско сунце
На челу ижеднелог аутоопера,
Сеоске путеве којима наједном више не знам куда да кренем,
Дуга пијанчења у борделима, оргије, туче по јавним парковима.
Хтео сам као Елиот да опишем цивилизацију
А гледао сам како се цивилизација распада у ноћним пијанкама
И питао се како су ови људи уопште ишта постигли,
Макар и за неколико хиљада година.
Као и ти, никада нисам желео да будем геније,
Желео сам да генији знају моје песме напамет.

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Не бринем о томе шта је
Од онога што записујем
Потекло из моје главе,
А шта сам негде чуо или прочитао.
Нема потребе да напишем нешто ново,
Да кажем нешто што нико није рекао.
Стихови никада неће променити свет
Зато што никада неће бити нових стихова.
Не писати оно што знам где је и ко записао
Значило би само избегавати
Оно што се од мисли и слика
Прогурано до мене
Кроз хаос цивилизације,
А ове песме не треба да буду
Ни моја исповест,
Ни сведочанство моје посебности,
Већ само енциклопедија
Мог присуства у свету.

СТВАРНИ ЖИВОТ

Постојање стварног живота приметио сам у јуну 1991.
Стишњен са родитељима и сестром у плавој пеглици,
Превалио сам невероватних 2000 километара
Сам ће га Бог знати куда и зашто.
Онда је нешто зашкрипало, неколико бандера
Пролетело је поред прозора,
Мој отац је говорио о рату у Хрватској,
Мајка тресла цигарету кроз прозор
Пре него што сам поново утонуо у сан.

Двадесет и три године касније
Још увек се сећам мириса аутопута,
Додира сунца на кожи, сасушених уста,
Мој отац понекад застаје да заврши започети говор,
А мајка нервозно отреса цигарету
Од које су јој већ пожутели прсти.

И негде у пролазу, лица свих оних
Које сам између тада и сада
Срео, заволео, доживео, преживео
Како ме терају да се пробудим,
Да их бар једном угледам,
Машу ми испред **очију**
Машу, као да некуда одлазим.

ДАНИ

1

Август је дан је кратак немаш чиме
Толико кратким да испуниш цео;
У глави ти је хаос; тражиш име
Некога места на које си хтео

Да одеш. Ништа. Из чисте навике
Шеташ крај реке, чамци, лађе, пловке;
Преправљаш декор собе, нове слике;
Једанпут дневно сређујеш оловке

На своме столу; тражиш нове теме;
А за озбиљан рад још није време.
Тај дан је кратак, никакву могућност

Не пружа, зато, не брини, и стани.
Све важне ствари смести у будућност,
У којој само чекају те дани.

2

Мајка јој каже: „Кад би барем мање
Читала ти би знала много боље
Да одабереш столице. Незнање,
Неукус, страшно!” Она преко воље

Гледа у књигу, а мајка тигање
И шерпе брише; излази напоље
Да баци ђубре. Ако ово стање
До краја зиме не крене на боље

Она би могла да скочи у реку,
Попије боцу пилула, полуди.
„Да ли си чула да су том човеку

Пронашли јајник? Свашта је по ћуди
Природе. Данас, у лудоме веку”.
Сутрадан, своје ништа дан јој нуди.

Још један дан је. Кад је започео?
Некога јутра или при рођењу?
Можда је само нескривени део
Дугог живота, у коме се пењу

Дани на дане, дани живот цео
У овом смислу, овом поверењу
У устајање, умивање, бео
Осмех, тишину, мрак у коме стењу

Два ил' три тела; возње, биоскопи
Базени, тенис, обилазак града,
Ново одело, па пут по Европи

И гадан назеб, кревет, апотека.
Још данас нек те не оставља нада
У златно сутра, где нови дан чека.

ЗАР ЈЕ ТО СВЕ?

Тај неважни тренутак док пишеш песму,
Док први пут возиш бицикл,
Први пут кад си се из непознатог дела града враћала кући
Зар си могла знати да је то све, све што ће ти живот
икада понудити?

Шта чекају она силна дела у Лувру,
На које се то велике подвиге напрежу Венеција и Рим,
Који је то тренутак будућности у коме ће се са њима
нешто десити

Осим кад боја избледи, кад темељи попусте,
Кад се таваница Сикстинске капеле сруши?

У међувремену можда још неколико блесака блица,
Још неколико аплауза, неколико лепих речи од људи
До којих никоме није стало, или јесте, свеједно.
Хајде, загрлимо ову планету, преко рамена која нам
буду најближа
И насмешимо се пролазности, смрти, којечему.

ШАРЕНИ ДАНИ

Овде је некада био ружичњак,
Било је белих и жутих цветова,
И безброј нијанси црвених.
Клечао сам испред њега данима,
Насељавао га малим животињама
И фигурама од пластелина,
То је био мој свет под небом од ружа.

У овој фиоци деда је држао лекове,
Безброј врста двобојних капсула и таблета,
Претурао сам по њој када ме нико не гледа,
Пропуштао их кроз прсте као бисере,
А онда их гутао по неколико,
Као да скидам украсе са торте.

Овде сам поломио ногу,
Кост је вирила из мяса кроз препланулу кожу,
Бела кост, а крв је капала на траву,
Јагорчевину, потичницу, маслачак.
Све је било на своме месту.

СВЕЋЕ

Мој отац и моја мајка су две свеће
Нагнуте једна ка другој
Што се заједно топе.

Понекад пламен гори
Само на очевој страни
Али већ нешто ниже,
За час клонула мајка
Спрема се да га придржи
Па га распали опет.

Кад дуне однекуд ветар
И угаси очев фитиљ,
Мајка се привије уз њега
И нежном ватром га топи
Док не дође до сржи
И запали му пламен.

Истопљен восак на поду
Темељ је наше куће.

ДВЕ СТАРОСТИ

Моја мајка има преко шездесет година
И дане проводи седећи са својом мајком.
Како је неприродна њихова старост?
Старост моје бабе која је доживела
Тако дубоку старост своје ћерке
И старост моје мајке која се приближава седамдесетој
Мада јој је мајка још жива.

Њихове две старости су сличне.
Постоји нека граница
После које се не стари,
После које је човек једноставно стар.

Моја баба је доживела
Да јој ћерка постане вршњакиња.

Седе заједно на троседу,
Гледају ТВ серије,
На безбедној удаљености од рођења моје мајке,
Сасвим бесполне.

БАБИНА СМРТ

Три песме је баба знала.
Једну док је прала веш.
Другу док је кувала ручак.
Трећу док је чистила двориште.

Певала их је свакога дана.
Осамдесет година.
И прала веш и кувала ручак
И чистила двориште.

Једнога дана држала је метлу у руци
И скупљала лишће на гомилице
И певала је, и певала
Све док једног стиха није могла да се сети.

Сахранили смо бабу,
Окречили њену собу,
А онда је мајка рекла:
„Хајде да научимо неке нове песме.”

ПАЛИЛУЛСКО ГРОБЉЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Посетилаца нема, сем када седокоси
Човек усправи крстаче, па оде. Овде неће
Мртвима нико дарове за годишњице да носи
Сем кад природа с пролећа остави своје цвеће.

Овде је никла крушка, и јабука се ту нашла
Између споменика, а понека је рака
Потиснута са гробља и неприметно зашла
У двориште суседа, радника или сељака.

Жица за сушење веша опкорачује и друге
Крстове, један се под влажним тепихом криви.
С вечери дечаци ту често играју жмурке
И ћуте иза рака, праве се – нису живи.

Са једног крста заборављена дечија марама маше,
И јато кокошака трчи по гробљу и суди,
А мртвима је ваљда у зимске ноћи лакше
Кад недалеко од њих спавају живи људи.

***

У најстаријим од гробова више нема лешева.
То су само камене структуре што се спуштају под земљу,
Без тајних пролаза, без могућности бекства,
Огромне камене жардињере, које распореду
Овога растиња дају нијансу геометријске правилности,
Насукане копнене лађе које су овде изгубиле
Последњу битку. Не гробље људи. Гробље гробова.

***

Последњу раку на старом гробљу
Деда је дао да у њој сахране унука
Кога је надживео.

Наследника су донели у црном сандуку,
Било је то као да путује кроз време,
Оваква лепа гробља, са шумарком
И пузавицом по споменицима
Нестала су пре његовог рођења.

Неко ће ускоро овде доћи
Да мисли о животу и смрти,
Миру и вечности.

Али за њега је сада најважније,
Да прегура овај период прилагођавања,
Док недалеко од њега избијају цветови,
Жути, црвени, бели, плави, ружичасти
И: чисто да набрајање боја завршим високом **НОТОМ**
Кажем – златни.

***

Редовно посећујем то гробље
Старо, готово заборављено, негде на пола
Упало у провалију, па крстови више не показују
Пут неба већ негде ближе. Изједени кишом
Једва да личе на крстове, шкрбави
И напола утонули у земљу, без имена,
Броја, надгробне плоче, вероватно одавно
Без мртваца у њима. У земљу сахрањена земља.

Силазим низ падину до оних најнижих.
Недалеко од потока који са сваком
Новом поплавом поједе по део гробља.
Док се спуштам нагазим на понеки гроб.
Ту је земља боље избалансирана, стабилнија.
Онда већ немарно поскакујем са једног на други
Као да прелазим реку на газу. И спуштам се до дна.

Немам никога свога на овом гробљу, ниједан
Познаник нити рођак није ми сахрањен овде,
И тешко да се неко икога одавде сећа.
Али управо ти мртви које су сви заборавили.
Чија су имена заувек нестала, од којих
Нигде на свету није остало ни трага
Или успомене, који као да никада ништа
Осим мртваца нису били – живима су највећа утеха.

ДЕЧЈИ РЕКВИЈЕМ

Налик на сатире и дријаде у шуми, око раке
Иза непокретних тихих тела мушкараца и жена
Извирују дечије главе, машу малене **шакe**
Па цела сцена одрвени на кратко наредног трена.

Велика тела ћуте, укочена и строга,
Ветар им зањише косу, ко крошњу сувог грања,
И несвесна су малих корака несташног бога,
А он није свестан њиховог мировања.

На један дечји усклик, са друге стране гроба
Зачује се још један, одјек, одзив или када
Неко штимује клавир или почиње проба,
А гласови се траже, пипају пут до склада.

И што је изблиза тихо, **некоме** ко се склања
Из даљине има звуке разбрајалице,
А о смрти у њима има некаквог знања
Које са њима деле једино мртви и птице.

У ТВОЈУ СЛАВУ, ГОСПОДЕ

1

Чудни су путеви градске канализације,
Један део одлази у реке
Где вреба душе рибара и самоубице.
Део се заглави у саобраћају
Па заједно са артеријом водовода,
Прсне и спора вена канализације.
Нешто од тога доживи рециклажу
Кроз пољске ВЦ-е и алувијалне равни.
Али већина гована
Одлази право у Пакао.

2

Бојим се да ће ме
Када завршим у Паклу
Сместити негде
У близину Данила Киша.
Највероватније
У његов нос или уши.

3

Кад год кренем у продавницу,
Бојим се да ће ме неки комшија
Ухватити у ходнику и везати.
Држаће ме у своме орману
И по расту моје браде мерити време.

4

Понекад док опипавам своје лице,
Чини ми се да је у мојој глави
Смештена баш она лобања
Са којом је Хамлет разговарао.

5

Кад год почнем да брљам по замрзивачу,
Тражећи коску за супу или комад меса,
Из најдубљих, најхладнијих слојева
Зграби ме нечија промрзла рука.
„Идржите момци”, кажем,
„Доћи ће и на вас ред.”

6

После сахрана човек више поштује живот.
Треба сачекати да сви изјаве саучешће,
Да попови отпевају своје,
Одслушати неколико рођака и пријатеља
Који унапред упозоравају да немају говорничког дара.
После тога јавља се нервоза и осећај
Да се живот мора како-тако искористити
И да се та три-четири изгубљена сата
Морају надокнадити – одмах.

7

По цео дан лежим и гледам у плафон.
Не само да не радим ништа
Већ ни лекове не пијем.
Кажем себи:
„Треба да попијем лек”
И не мичем се с места.

8

Зашто би смрт морала да долази појединачно
Као костур у црном огртачу, са косом у руци?
Ја је пре замишљам као банду нинџи
Који се нечујно на конопцима спуштају са крова,
Ускачу кроз прозоре и јуре ме око кревета,
Па ко ме стигне.

9

На овом свету
Ништа не функционише како треба:
Најгори увек прођу најбоље,
Аутобуси увек касне,
А ручак се увек охлади
Пре него што је готов.

10

Ноћ је, нестало је струје.
Осећам се потпуно беспомоћно.
Почињем да чачкам по мраку,
Надајући се да ћу да начачкам
Свој нос.

11

Лекар који ме је први примио
Пошто се болест појавила
Умро је.
А рекао је да ће све бити добро.

12

Не могу да верујем у ову нашу
Мртвачку религију.
Да сам ја писао Библију
То би била књига за децу
И Исус би се на крсту
Слуштао низ снежне низбрдице.

13

Сахране би требало
Да се обављају кришом,
Као велика нужда.

24

14

Једном дневно избаци ђубре,
Купај се два пута недељно,
Не чисти флеке по лавабоу
И кади четкицом за зубе.
Не пљуј у кафу пријатељима
Који ти дођу у посету.
Немој живети са женом
Која не жели да види твоје говно.

15

Дигли носеве и сваки ради свој посао.
Код њих је стално грађевинска сезона.
Куцају чекићи, урлају кранови,
Дозивају се багери и хидрауличне бушилице.
Улични продавци галаме од јутра до мрака.
Разглас у робној кући објављује велико снижење.
У сумрак на израњављене улице појуре
Ђубретари, младићи и девојке. Отварају се ноћни клубови.

За то време, ми осуђени, ми пали,
Подносимо њихов умор, њихову цирозу,
Гангрену, менингитис и велике богиње.
Њихова веселост у нама одјекне као бомба.
Од њихове несанице не можемо да радимо
Наш једини паклени посао, да пишемо песме
И искупимо душе, у твоју славу, Господе.

НАЛОГ

Песници дана, хајде, обделавајте башту!
Не дајте да нам речи рђају у тишини,
Гланцајте празне тропе и дотрајалу машту,
Пружите замах дару и песничкој вештини!

Будите славни, песници дана!
Вадите славу из буцака,
Да не скупља прашину крај старог кишобрана
И ципелица ваших бака!

Ко ће, ако нећете ви? Када ће, ако не сада?
Окопавајте башту, орежите пар грана;
Ви, шампиони узгредног, витезови помоћног рада,
Пишите своје песме, песници дана!

ШКОЛА ПИСАЊА

На часовима енглеског
Увек сам преводио песме.
Како наставница уђе у учионицу
Упита: Где је онај песник?
Онда ми да неку Бајронову,
Блејкову или Фростову песму
Да је преводим до краја часа
У строгом метру са римама јер јој
Из неког разлога треба препев.

Сви су са узбуђењем чекали
Да на крају часа прочитам шта сам урадио
А највише он, што је седео до мене
На мом истоку, мом северу, мом западу, мом југу.

Узбуђено би гледао у мој нечитак рукопис
Како слажем стихове, бирам, па прецртавам риме
А онда рекао: Не, ниси то добро превео,
Или, пробај да римујеш са „заједно”
И гле, риме су се савршено уклапале.

ПРЕВОЂЕЊЕ ПОЕЗИЈЕ

Не могу да читам песме на страним језицима
Ту одмах питање укуса
Смењују питања о акцентима
И особинама Француза, Енглеза и Руса,

На матерњи језик преносим несвесно
Сваки стих стране песме, све слике и идеје
Напињем српском римом, а александринце
Растежем у наше метре, и стављам у трохеје,

Јер није *the death* или *la mort* исто што и наше смрт.

Смрт, сам у у себи **говорио** смрт сам ослушкивао

кад сам у мраку

Ко дете схватио да ће доћи по мога пса, маму и тату,

да ће и мене нечије грубе руке

Једном затворити у дрвени сандук и спустити у раку.

ШЕШИР

Када сам ти рекао да напишеш песму
Са насловом шешир, нисам ти тражио
Да опишеш шешир нити да то буде
Песма о шеширу или нешто слично.
У песми не мораш да споменеш шешир,
Наслов треба само да јој добро стоји

МОДЕЛ

Увек се нађе свом сликару,
Кад прави модел или права
Машта већ оду, сваку шару
На њој још једном проверава.

За завршетак неке слике
Она ће увек да понуди
Пола осмеха, прамен косе,
Стопало, покрет, уздах груди.

За неку слику нагу руку,
За другу даје трешње, брескве;
Потези с њеног носа вуку
По платну мрље, арабеске.

Две праве је у бескрај маме;
И у белини се настани;
Видљиви профил неке даме
Заклања њен на другој страни.

У непознатом, ружном, смешном,
Она је вечно заробљена,
Са неком тајном смртном грешком,
Коју не трпи успомена.

РАДНИЦИ

Шкљоцање, куцање чекићима, брундање мотора,
Довикивање јаких мужевних гласова
Испод прозора са спуштеним жалузинама.

Са друге стране мој нечујни покушај да нешто напишем
Стидљив, готово уплашен да не направим неки
сувишан звук,
Да нешто не пореметим у тананом распореду ствари.

Понекад укључујем и искључујем оловку,
Премештам столицу, палим и гасим светло.
Чисто да бих могао да кажем да уистину нешто радим.

РОШТИЉ

Последњи пут када сам рекао
Ево добре песме
Била је то нека скромна песма,
Без превеликих амбиција и крупних речи.
Песник је описао роштиљ са пријатељима
И тешко да се нешто више из тога могло извући.
Али све време
Имао сам утисак
Да сам отишао на роштиљ
А не да читам песму.

ФАНТОМ

Постоји неко фантом-биће,
Сатир, анђео ил' дријада,
Које се јави када читам
И изгуби се изненада.

Без њега књиге ми дотуже;
Могу да читам и данима
А да не нађем ипак ништа
Ако га књига не занима.

Препознајем га по мимици,
По блеску зуба и фигури;
Најлепше песме тек су хаос
Који остави кад пројури.

У неке књиге се не враћа,
А друге често посећује;
На крају неке лоше приче
Сретнем га где се досађује.

Увек га само за час спазим,
Сјај ока или наруквице;
И узалуд га после тражим
Кроз напуштене реченице.

УКЛЕТА НОГА

Моја путовања увек су била
Само око моје десне ноге.
Целог живота око ње скакућем,
Ако јој не приђем с праве стране
Не помери се. Једино када се оклизнем
Осети се као да је део мог тела
Па се подметне да прими ударац.
После је данима неупотребљива.

Када трчи, не могу да јој парирам.
Ствари падају на њу. Гази по ексерима.
Свакога месеца нова повреда.
Свака ципела јој је премала,
А када иде боса, прехладим се.
Када се на њу ослоним, видим
Цео свој живот као на длану.

ХИПОСТАЗЕ

Ја видим сваки разлог, нужност
Познајем људе, свет, све стране
Живота, сваки бунт и дужност
И зашто свет ће да нестане.
Мени је блиска људска срећа,
Њихова патња, бол и бриге
Сваку будућност предосећам
И знам све речи сваке књиге,
Сва су искуства део мог
И ја сам стога Господ Бог.

Николу имам ја у свету,
Црну фигуру, коју силом
Мисли сам држим у покрету
И једини је он мој пион.
Он је инструмент мога знања,
Њим проверавам претпоставке,
Не штедим га зла, очајања,
И не волим га више од травке
Која у пољу диже лист
И он је стога Исус Христ.

Имам и Марка, Маје, Оље,
И безброј других. Ал сви они
Одлучују без моје воље.
Не могу Марку ко Николи
Да кажем: „Моје планове следи!”
Ал Никола ће Марка лако
Делом и речју да убеди.
Чином злим, добрим, сваким знаком
Сенчи му дела, вид и слух
И ми смо стога Свети Дух.

ДОЛАЗИ МЛАДИ КРАЉ

Изнанадни осећај слободе
Када дан пре избора гледаш у билборде
И схватиш да не препознајеш
Лица председничких кандидата.

Телевизија, новине, Фејсбук за тебе не постоје.
Демократија је само начин да се лица средовечних
И ружних људи појаве на билбордима.
То је њен једини циљ.

Светом треба да владају младићи од двадесет година,
Лепи и снажни, обучени вештинама уметности и рата.

Замисли, да си неки мислилац или геније,
И да је ка теби кренуо неки млади краљ
Који је одрастао на твојим стиховима
Обликовао се на твом схватању живота.

Ти си сиромашан и прогнан,
Омаловажаван, скоро непризнат.
Али долази млади краљ.
Његове слуге те траже по забитима
По којима се кријеш због дугова.

И замисли да се једном нађе пред тобом
Тај владар каквог си увек желео.
Леп, млад, насмејан, пун снаге и одлучности,
И понуди ти све што може.
Мада је већ тим што влада
Остварио све твоје снове,
Пита те шта може да учини за тебе.

Пажљиво онда бирај хоћеш ли рећи:
Склони се, заклањаш ми сунце
Или му тражити да ти сазида позориште
И неколико замкова по Баварској.
У оба случаја, тражиш му цео свет.

ВЕТАР С МОРА

Ишли смо шумарком поред мора. Било је вече.
У даљини су се видела светла конобе
У којој су нас чекали пријатељи и гутачи ватре,
И чаше пуне пива и сангрије.

На неколико корака од светла и музике
Чучнуо сам и дрхтао. Мумлао неке речи.
Душа ми је бежала из тела.

Осећао сам да је умрети лако
Док смо плесали уз музику.

Јутро смо преспавали сами, на плажи
Леденој од ветра с мора
И охлађеног песка.
Загрљени, чисто да се угрејемо,
Без осећања и страсти.

Свуда на свету лепота је
Тако негостољубива и страна,
А живот у њој безбедан.

СВЕТА ЕУФЕМИЈА

Света Еуфемиа, заштитница Ровиња,
Искрцала се на обалу овог приморског градића
У свом мртвачком сандуку као Данаја на обале Серифоса.
Можда ова света жена становницима Ровиња
Није донела са собом хероја,
Убицу Медузе и Андромединог ослободиоца,
Али им је донела какву такву легенду,
Неколико локалитета који привлаче туристе,
Развила производњу сувенира
И, све у свему, овом, истини за вољу,
Досадном одмаралишту, дала некакав,
Како се каже – шмек.

Нешто налик овоме чуду догодило се
И за време нашега летовање.
Двометарски латексни фалус на надувавање
Који смо однели на свингерску плажу
Да бисмо оборили рекорде популарности
(Које је неколико нимфоманки убедљиво држало
Водећи љубав са гомилом мушкараца
И окупљајући око себе троструко више
Дркоша кибицера), баш тај латексни фалус
Приликом првог свечаног поринућа
У Јадранско море однео је ветар.

Очекивао сам да ће се тако нешто догодити
Па нисам ни улазио у воду
Већ сам на обали испијао пиво
Из фрижидер торбе.
Али упркос свим твојим напорима

И пливачким способностима,
Онај исти ветар који је на обале Ровиња
Донео мошти Свете Еуфемије одувао је фалус
Далеко од тебе и искрцао га
На најнеприступачнијим стенама.

Место на коме се насукао грађани
Ровиња требало је да обележе
Као што су обележили место
Искрцавања њихове заштитнице.
Туризму би то свакако годило
А продаја сувенира просто процветала.
Нажалост, ову подударност нико није приметио
А згода је за неколико дана била заборављена
И нимфоманке су опет привукле сву пажњу.

Ми смо то вече провели пијући пиво
И сангрију, а у част хришћанске светице
И града домаћина наш латексни фалус
Крстили смо именом Свете Еуфемије.

НАШЕ ВЕЧЕ

Музе не улазе у спаваћу собу,
Не увлаче се под покриваче,
Не пате за нашим телима,
Нити их прожима наша језа.

Можда пред затвореним вратима
Покупе наше папуче и шетају у њима,
Пуше до касно у ноћ, беспослене
Ослушкују разговор с улице
Или мењају ТВ канале.

То не значи да имају слободно вече.
И тада су на висини задатка,
Пажљиво вребају повољан тренутак
Кад будност прелази у несаницу.

Али оне неће сазнати ништа
О положајима тела, покретима.
Њихова представа о томе шта ми радимо
Чиста је фантастика.

Није ми је драго због тога, нисам срећан
Кад гледам твоје тело како се извија преда мном
И мислим како на њему нема ниједног дела,
Ниједног дела који је додирнула моја песма.

ВЕЧНА ЉУБАВ

Да сам данашњи дан провео са тобом,
Заувек бих запамтио његову тишину,
Веселост којом су трубиле аутомобилске сирене
И мирис ручка који су кували у комшилуку.

Да сам у твојим очима спазио онај поглед
Који ми је јутрос упутила нека старица пошто сам је
Пропустио да испред мене дође на ред у пошти,
Заклео би се да је тај поглед обећавао вечну љубав.

ЗАЈЕДНИЧКИ ЖИВОТ

Мучи ме време са тобом. Осећам да ме јетра жига
Када са степеништа препознам твој корак.
Мука ми је од твојих жеља, сићушних брига
И разговора.

Заједно не излазимо. Не волим људе. Ти се стидиш
Када у друштву не будем учтив, или се замерим неком.
Пред познаницом која нас заједно види
Поступаш са мном као са непознатим човеком.

О књигама не говоримо. Ужас ме хвата кад у детаље
Препричаш роман. Твој укус – глупост и срамота.
О, да ми је да с тобом побегнем што даље
Од нашег заједничког живота!

ПРВИ УТИСАК

Има људи које можеш познавати дуго,
Годинама их виђати, са њима водити разговоре,
А да никада не оставе први утисак.

Такве људе не срећеш на улици,
Ни књижевним вечерима.
Они се увек налазе у школским клупама,
Радним местима и пијанкама,
Можда забаве друштво шалом, или свирају клавир,
И увек се истичу у плесу.
О њима можеш научити много,
Могу пред тобом отворити срце,
Испричати животне приче,
А да никада не оставе тај први утисак.

Они су боје без платна,
Споредне улице у центру великих градова,
Дани између две написане песме,
И никада их не можеш замислити саме.

СВЕ ПАРЕ ПРОСЈАЦИМА

Дугове имај у сваком кафићу,
Све што је цабе то се радо прима,
Остани увек на још једном пићу,
Чим имаш паре дај их просјацима.

Због чега би ти новац био вредан?
Нека га вредним сматра ко га има.
Од тебе неће добити ниједан
Динар. Све паре даћеш просјацима.

Од свога рада нећеш бити богат,
Па то што имаш расподели свима,
А са тим просјак неће бити просјак.
Све паре нека иду просјацима.

Ко жели да је богат и да има
Све што пожели, све собом да носи,
Нека све паре преда просјацима
И нек са њима седне, нека проси.

МАЛИ ГРАД

На сваком ћошку малих градова
Погледи девојчица су слепе улице.

Дечаци овде губе невиност
Када им јато птица пролети преко глава.

Редови теретних камиона и цистерни
Циркус су који пролази кроз град.

Овде се пре спавања пале светла
У затвореним купатилима и на таванима,

Јутра су најдужи део дана,
Тада се облаче најбоља одела и слуша песма птица,

А читава колона аутомобила чека
У реду за непрописно паркирање.

НОЋ ВЕШТИЦА У МАЛОМ ГРАДУ

Заиста сам желео да одем на Ноћ вештица,
Са сином, наравно, пошто овде никога другога не познајем.
Али он је рекао да то уопште није наш празник.
Рекао је да ће уместо тога са мајком на славу Св. Луке.

Шминкао сам се у купатилу. Налетао је и рекао ми:
„Дај, зар ниси то већ прерастао?” И залупио врата.
Остао сам сам, скидајући размазану шминку
Са очију. Осећао сам се као светац до коске.

ПСЕЋИ ЖИВОТ

Пријатељ са којим сам објавио прве стихове
Написао је тада песму о штенету
Које је добио за рођендан.
Пре неколико дана прошетали смо његовом баштом
И он ми је показао место где је тај пас сахрањен.
Питао сам га од чега је угинуо.
Од старости, рекао је.
Шта би критичари који ме називају младим песником
Рекли да знају да сам пишући и објављивајући
Провео читав један псећи живот?

ИСТИМ ПОКРЕТОМ

Враћајући се из кафане,
Налетео сам на Вука Драшковића
Који се од три пријатеља
Опраштао истим оним покретом
Којим је деведесетих поздрављао масе.

Одједном сам схватио значај
Тога што су ми се пре пола сата
Набацивале две конобарице,
А један пијанац у углу
Знао је моју песму напамет.

ПРИЈАТЕЉУ ПУТНИКУ

Чујем да су твоја путовања успешна,
Да си посетио чудне земље и народе,
Упознао необичне људе и обичаје.

Кажеш да има градова у којима се песници
Користе ножем и виљушком боље него папиром и оловком,
Да њихови историчари књижевности пишу само о гозбама,
О томе како песници сецкају месо прецизније него хирурзи
А сви имају велике браде на које не сме пасти ни кап соса,
И то је као да се песме клешу у драгоценом камену.

Причаш ми како у неке велике земље доводе песнике
Малих, малених народа, песнике, много млађе од нас,
И како им онда читају њихове песме на својим језицима
Док ови климају главом и нимало се не осећају као идиоти,
Јер после тога их чека обилазак града, и прилика
Да неким тако купљеним искуством подвале мало поезији,
Да мало пишу из туђих живота, из непознатих улица,
Ресторана, хотелских соба и аеродрома,
Пошто су схватили да је поезија одмор од сопственог живота
Мали фалсификат као када нам књигу потпише писац
кога уопште не познајемо.

Надам се да са тих путовања доносиш само очај,
Да си све што си понео са собом што није било твоје
Оставио у тим земљама и градовима, где је свему туђем место,
И да си сатеран у ћоше своје собе одакле немаш где да се макнеш,
То јадно, једва за тебе довољно ћоше света, у коме
налазиш само
Свој живот рафиниран до неподношљивости и свој
прибор за писање.

ДАКЛЕ, ОДЛАЗИШ

Дакле, одлазиш,
За пет, десет, петнаест година,
Али свакако одлазиш.
Ствари су ти спаковане:
Плејлиста за твоја омиљена извођења Моцарта и Шуберта
на Јутјубу,
Радово издање изабраних песама Новице Тадића
За које сам ти рекао да је дефинитивно.
И то би било то.

Покушавам додуше пре него одеш
Да завршим и ову књигу песама
Па да понесеш и њу.
Али са мојим радним навикама требаће ми
Пет, десет, петнаест година.
Увек сам био спор. Писао килаво и без воље.
Писао само зато што ништа друго нисам знао да радим.
Иначе бих и ја отишао.
Мада нисам могао, због тебе.
Твоја баба је хтела да буде глумица.
После ме је целога живота кривила што сам се родио
па је морала да одустане.
Ја тебе треба да кривим зато што нисам одустао да будем песник.

Али ето, сада ти одлазиш,
Не желим да учествујеш у мојој старости,
Желим да будем баш погана дедускера,
Намћорасто џангрисало које се мршти на свакога у суседству.
Не треба ми никаква утеха.
Желим да свој сукоб са светом завршим у пуном интензитету.

Остало ми је толико тога да довршим, толико
самопрезира да испољим,
Толико стоицизма, наклапања, пораза.
Од првог стиха који сам написао,
Развијао сам и стратегију тога пораза.
Желим буде прави и потпун,
Онакав какав доживљавају само
Несрећни песници и славни војници.

АПРИЛ

Излазим на улицу и не знам зашто сам толико узбуђен.
Бог није овога јутра створио природу,
Само је подгрејао ону од прошле године.

Пролазим поред дрвореда плашљиво
Несигуран у овај нови талас осећајности.
Нису то позната стабла ни крошње,
Овога пролећа ничу сасвим други пупољци;
Нико још није упоредио боју априлских листова
Истог стабла у две узастопне године

НЕВРЕНИЦИ

Долазе тешка времена за невернике.
Мислили смо, какве то везе има
Веровали или не веровали,
Бог је мртав
И зар то није страшније од сваког неверовања.

Онда смо почели да сумњамо у хероје
Који су се одједном чинили мање исправним
Него што их памтимо.

Сумњали смо у љубав и старе песнике.
Нисмо више веровали ни својим успоменама,
Дневницима, писмима пријатеља.
Чак смо и на сопствене фотографије
Понекад гледали с неверицом.

Стари идеали звучали су лажно,
Нови недовољно убедљиво.
На крају смо одбацили веру
И у сопствени живот.

Није више било Њега
У кога смо могли да не верујемо без последица.

ГРАЧАНИЦА

Блештање муња, потоп. Изнад глава
Небо од креча и натрулог меса.
Отворен прозор – ничија застава
што се ту тресла. Без кривца, без беса.
Мирис локвања, кошница и врења
Прожимао је партер, сваку ложу.
Све је почело да се кува, мења,
Чајници, тацне, рељефи на ножу,
Звецкало све је звуцима из сна,
А ја сам био бр. 22.

Људи у белом вукли су носила.
Мушка трупина управо је пала
Са скеле. Ужас! Зар се откачила
Нека лешина с једних од вешала
Над нама? Без речи гледали смо смену
Боја на мртвом лицу док се није
Дигао с пода и стао на сцену,
Пруживши руке да ништа не скрије,
Поклонио се зналачки до тла,
А ја сам био бр. 22.

Тад је нестало струје и у тами
Једна од нас се нашла пред публиком.
Без светла нисмо могли ни ми сами
Њен глас и говор да спојимо с ликом.
Већ је лебдела. Нисмо могли чути
Испод ње даске, ногу није било.
Бојали смо се да ако заћути
Обузеће је мрак и ништавило,
Под првим зраком да нестаће сва.
А ја сам био бр. 22.

ЂУЛИЋИ

1

Живела сам у улици у којој и Змај.
Он је био број 68 Porzellangasse.
Улаз поред њега је био покојни Влада Дивљан
Са својом супругом.
Ја сам била број 22.

Туберкулотичан ваздух у улици.
Nochnebel се спустио.
Змај нас сушичаве лечио по Бечу
Wiener Zucker-ом.

Сви смо ми на немачком шећеру.
Баба Горика са Галамбошима средила.
Деда био на задатку.
Жене са Немцима седеле.
Доносили нам Wiener Zucker.

2

Немци из наше куће
Пола Милановца запалили.
Павле горео. Плакао за псом.

Пет трудница се у пожару осушило,
Рађале после децу као балване,
Уместо плућа струготина.
Туберкулоза до Крагујевца.

Змај само штанцује пацијенте.

3

Јован, оснивач наше куће отишао у Америку.
Никад се није вратио.
Само слао пакете.
Није писао ни писма ни песме.

Сирома' кнез Михаило звао га да се врати.
Није имао деце.
Ко у оној беди да издржава децу?
А тек принчеве?

4

Моја породица – снајпер и лов.
Место да идем у лов
Крадем богу дане. Чitam песме.

Да није било Wiener Zucker-а не би нас ни било.
Змај све време био код нас и Гавриловића.
Гавриловић радио за Немце.
Табанали ту циганију.

Какав рат?
Моја покојна прабаба и комшиница Милка
Заоставиле Бугаре на граници.
Баба Радмила дође из Немачке и донесе ми све бомбоне,
све врсте Zucker-а.

Ми, Ђулићи смо били прва кућа у Бечу.
Сви смо изгинули у Великом рату.
Нас нема.

Носила сам деци у најбољем италијанском порцелану
У стан до кафане да једу Wiener Zucker.

Стигла до Змаја.
Комунисти му све узели.

Најбоље другарице са клинике
Отишле у Русију.
Неће овде да умиру са Хрватима.

Рекла сам Змају:
Срам те било, довео си ова говна на Таш.
Не умеју нокте на ногама да исеку.
Лички шаржери. Националисти. Продају станове.
Узели ми 20 000 евра. 6 спорова.
До реституције и конгресмена сам стигла.
Плац суво злато.

Због геноцида Срба у Хрватској морала историју
власништва да водим.
Инфаркт за инфарктом за сваки Видовдан.

Шта се бориш за крпицу и за трчицу кад си изгубио
Трепчу?

Укњижба од 120 квадрата на Ненадовића плацу.
Змај са удбашима.
Шта је урадио Обама?
Трљао се два мандата са Јеврејима и правио
исламистичке

Сисије.
Бела кућа, нема ниједног белца.
Бели геноцид.

Сад ће Трамп да се свети црнцима.
Одували Обаму ко шаку јада.
Вуче овај спонзорушу. Џеки Кенди.
Све исто.
Мени узели паре.

Лички шаржери поотимали станове.
Протерали народ у Тел Авив, Хаифе, Јерусалим, Америку.
Код Обаме и Змаја.

5

Јован је по оцу био Змај, а по мајци Јагње.
Отишао је у Америку давних дана.

Зна се шта је радио у Америци за Обаму.
Возио авион.
Сви су код нас у породици пилоти.
Брат ми је пилот,
И деда ми је пилот
И моје бабе брат је пилот.

Ја волим авионе.
Доносила ми баба Радмила из Немачке бомбоне авионом.
Кад год видим авион, ја певам:
Авионе, баци ми бомбоне.

Wiener Zucker.

6

Шта је било по Дорћолу?
Турске коњушнице, и циганлија.
Касарне, војни магацини.

Ту никад ништа нормално није било.
Јеврејски трговци.
То се знало.
Нико није смео у Стари град.

Није Стари град волео Јевреје.
То су били Палмотић и Лајковић, загребачки трговци.
Шта је Коларац био?
Трговац житом.
Мој деда је трговао са Коларцем.
Део се жита продавао Коларцу а остатак загребачким
пиварама.

Иди до земунске болнице.
Иди у Беч.
Да видиш шта је Змај био.
Све хепатитично, сушичаво.

7

Марија Терезија. Вода у коленима. Altbau.

8

Мајка је бунцала када је Змај писао Ђулиће.
Александар је платио све.
Спасао целу ствар.

Генерал седи у углу собе
И прича и прича на немачком.
Станарка која ми је монтирала судоперу ради за
Bundesheer.
Везмар ми размонтирао немачку кухињу.
Спасао целу ствар.

Моја баба је изучила занат код Галамбоша.
Зато ја имам смеђе очи.
Баба и сви они

Плаве очи убица.
Биса каже да бунцам на неком другом језику.
Не на немачком.

Пошто сам рођена после болести.

9

Шта су они радили док сам ја халуцинирала?
Четири пута сам морала да размонтирам немачку кухињу.

Мотив неграђанског код Томаса Мана.
И Томас и Кристијан Буденброк.
Код њих се распало то што су престали да буду
успешни трговци.
Дегенеза.
Одумирање грађанског.
Bürgerlich и unbürgerlich.
Он је размонтирао Шопенхауера и Змаја.

Дошао ми на крају Везмар и склонио ону немачку кухињу.
А Обама ништа није учинио за социјални систем!

10

То се тиче мене.
А ја седим и читам песме:
Алај леј овај свей.

Имање ми пропаде.
Седим у Београду и реституцијом се бавим.
Свако рочиште адвокати. 6 спорова.
Боље да сам запатила 10 свиња моравки.

Моја кума узела италијанску поентерку
Да види да ли може у нашим условима да се прими.
Прође пас поред ње, свиња добије срчани удар.
Она може да живи само у хангарима.
Пребацила се кума на моравке.

Јурим Михаила Пантића две године;
Реституишем ја српску књижевност.

И ова секретарица катедре за српски завршила албански.
Замисли да ти је у Бечу секретарица за немачки
Мароканка.
Обукла сукњу до пода.
Доле нанулице.
Слепила косу као ханума.
Не зна када су консултације.
Не зна шта је Републички геодетски завод.

Професорка на таблетама.
У кабинету ко да јој бомба пукла.
Падају папири са полица.
То траје годину дана.

Боривоје и Љиља у великој љубави.
Ландарају на радном месту.

11

Рекла му за децу да су јебуље.
Не уме да буде ни достојна љубавница једног библиотекара.
И љубавница је професија, драга моја.
За шта ти добијаш 60 000 динара?
Да пљујеш породицу?
Жену и децу да пљујеш?

62

То је књижевност.
То је Змај.

Нигде није уписана зграда факултета.
Нема у геодетском заводу.
У катастру 20 година стоји да постану споменик културе.
Добили све.
Мрцине неће да оду.
Јебу се тамо и дрогирају на факултету.
Пијани иду на предавања.
Гаће им вуре из панталона.

Све сам ја то ишамарала.
Реконструисала сам катедру за српску књижевност.
Реконструкција и реституција.
Два сам процеса обавила истовремено.
Ко сингерица.

12

Цео Београд је фавела.
Нема те у катастру.
Нема те у РГЗ-у.

Цртање мапа је најважнија делатност.
У Бечу имају мапе Београда, у Београду немају.
Београд не зна себе.
Нема те нигде.
Палата правде је као пијаца.
Ишамарала сам их тамо све.
И тамо реконструкцију да радим.
Београд је црна рупа.

13

Поента су краве, имање.
Ја седим у Београду и читам песме.
Имање не чека.
Први воћњак,
Други воћњак,
Трактор са чекрком.

Све сам могла да покосим до сада.
Пилиће сам пропустила.
Каже ми брат нисам купио сијалице за пилиће,
купио сам музичку линију.
Еј бре будале, шта ће ти музика у виноградима?

14

Никад не спавам са њим на истом спрату.
По цео дан намештај.
Вино и вода.
Убице и ловци.

Мајка му рекла:
Намештај што си добио у мираз да вратиш.
Зато и зове вино намештајем.

Спрда се.
Наздравља за дрвну индустрију.

15

Србија је у Калифорнији од 1918.
Све је то краљево, јеврејско, државно.

64

Шетају Змаја од конфедерације, до федерације,
до Европске уније.
Час је четник, час партизан. Само га возају.
На папиру је још од 1918.

Онај шашави Александар.
Због Петрове Горе је направљена Југославија.
Геноцид над Србима.

Вуцарају Змаја по комунизмима.

Да Хрвати имају династију,
Видео би шта би Зринко и Звонко урадили.
Срби се стиде себе.
Кажу краљ не говори српски.
Па због вас, стоко, кад је у изгнанству.
Ни Змају не дају да се врати.

И Андрић тад био у Берлину,
Лизао се са Рибентропом и Гебелсом.
Није Змај ни писао песме.
Филм Четник преко ноћи постао филм Партизан.

16

Што би у Србији неко писао песме?
Бранко умро од сушице.
Иди у Беч па питај каква је та сушица
И какве су то песме.

Змај због сушице морао да емигрира
Оставио нас саме,
На реституцији и Wiener Zucker-у.

После ти пиши Ђулиће,
Пиши о Ђачком растанку.
Уместо да ти пруже руку,
Пруже ти шаку јада.

Лудак умишља да је геније,
Геније умишља да је лудак.

О ПЕСНИКУ

Никола Живановић (1979), завршио је Општу књижевност са теоријом књижевности. Објавио је књиге *Астиво* (2009) и *Carmina Galli* (2014).

У ОВОЈ КЊИЗИ

- 5 Волту Витмену
- 6 Енциклопедија
- 7 Стварни живот
- 8 Дани
- 11 Зар је то све?
- 12 Шарени дани
- 13 Свеће
- 14 Две старости
- 15 Бабина смрт
- 16 Палилулско гробље у Крагујевцу
- 20 Дечји реквијем
- 21 У твоју славу, Господе
- 26 Налог
- 27 Школа писања
- 28 Превођење поезије
- 29 Шешир
- 30 Модел
- 31 Радници
- 32 Роштиљ
- 33 Фантом
- 34 Уклета нога
- 35 Хипостазе
- 36 Долази млади краљ
- 37 Ветар с мора
- 39 Света Еуфемија
- 41 Наше вече
- 42 Вечна љубав
- 43 Заједнички живот
- 44 Први утисак
- 45 Све паре просјацима
- 46 Мали град

47	Ноћ вештица у малом граду
48	Псећи живот
49	Истим покретом
50	Пријатељу путнику
51	Дакле, одлазиш
53	Април
54	Неверници
55	Грачаница
56	Ђулићи
67	<i>О песнику</i>

Никола Живановић

22

Едиција

повеља

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
књига сто четрдесет девета

Уредник и рецензент
ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ

Издавач
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ”
КРАЉЕВО

За издавача
МИША МИЛОСАВЉЕВИЋ

Главни и одговорни уредник
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Ликовни уредник
ДРАГАН ПЕШИЋ

Штампа
Планета принт
Београд

Тираж
500

Краљево
2019

